

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาถึงการใช้และความต้องการใช้ทรัพยากรห้องสมุด และศึกษาปัญหาในการใช้ทรัพยากรห้องสมุด ของนักเรียนโรงเรียนมัธยม สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานและการจัดบริการของห้องสมุดให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน โดยมีสมมุติฐานที่ว่า นักเรียนโรงเรียนมัธยมใช้ทรัพยากรห้องสมุดประเภทหนังสือมากกว่าทรัพยากรห้องสมุดประเภทอื่น นักเรียนโรงเรียนมัธยมต้องการใช้หนังสือวิชาการมากกว่าหนังสือนวนิยาย และปัญหาสำคัญในการใช้ทรัพยากรห้องสมุดของนักเรียนคือห้องสมุดยังมีหนังสือไม่เพียงพอกับความต้องการ ประชากรที่ศึกษาได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนมัธยม สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กลุ่มที่ 2 ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 15 โรงเรียน รวม 392 คน จากตารางการกำหนดกลุ่มประชากร (ประคอง กรรณสูต 2525: 13) โดยการแจกแบบสอบถาม และได้รับคืนมาทั้งสิ้น 373 ชุด เป็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 168 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 124 คน และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 81 คน และในจำนวนนี้เป็นนักเรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ จำนวน 166 คน แผนการเรียนอังกฤษ-คณิตศาสตร์ จำนวน 87 คน แผนการเรียนอังกฤษ-ฝรั่งเศส จำนวน 83 คน แผนการเรียนอังกฤษ-สังคม จำนวน 27 คน และแผนการเรียนอื่น ๆ จำนวน 10 คน (แผนการเรียนอังกฤษ-เยอรมัน 1 คน แผนการเรียนศิลปศึกษา 1 คน แผนการเรียนเกษตรกรรม 1 คน แผนการเรียนพาณิชยกรรม 4 คน และแผนการเรียนคหกรรม 3 คน)

การดำเนินการวิจัย ใช้วิธีศึกษาจากเอกสารและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรห้องสมุดและใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือสำคัญในการรวบรวมข้อมูล แบบสอบถามที่ใช้เป็นแบบสอบถามชนิดกำหนดคำตอบให้ (คำถามปลายปิด) คำถามชนิดเติมคำหรือข้อความอย่างสั้น ๆ (คำถามปลายเปิด) และชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1 รายละเอียดส่วนตัว ได้แก่ ชั้นเรียน และแผนการเรียน

ตอนที่ 2 ความสนใจในการใช้ทรัพยากรห้องสมุด แบ่งออกเป็นทรัพยากรห้องสมุด
ในหมวดวิชาต่าง ๆ และประเภทของทรัพยากรห้องสมุด วิธีเลือกทรัพยากรห้องสมุด
วัตถุประสงค์ในการใช้ทรัพยากรห้องสมุดประเภทต่าง ๆ เช่น หนังสือ วารสาร และหนังสือพิมพ์

ตอนที่ 3 สภาพการใช้ทรัพยากรห้องสมุด ความสำคัญของห้องสมุดต่อการศึกษา
วัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุด ความถี่ในการใช้ และวิธีค้นทรัพยากรห้องสมุด

ตอนที่ 4 ปัญหาในการใช้ทรัพยากรห้องสมุด ปัญหาด้านการใช้หนังสืออ้างอิง หนังสือ
วารสาร หนังสือพิมพ์ จุลสาร และกฤตภาค วัสดุทัศนวัสดุ และบริการห้องสมุด

ตอนที่ 5 ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้ตอบแบบสอบถาม

การทดสอบแบบสอบถาม ได้ทดสอบแบบสอบถามกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 -
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 20 คน และได้้นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาแก้ไขให้เหมาะสม

ในการรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามนั้น ผู้วิจัยได้เริ่มแจกแบบสอบถามตั้งแต่วันที่
23 กุมภาพันธ์ 2531 ถึงวันที่ 8 มีนาคม 2531 จำนวน 392 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามกลับคืน
มาทั้งสิ้น 373 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.15

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

รายละเอียดส่วนตัว (ตารางที่ 1 - 2) จากแบบสอบถามที่ได้รับคืนมานี้ผู้ตอบ
แบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มากที่สุด (ร้อยละ 45.04) รองลงมา
เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (ร้อยละ 33.24) และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (ร้อยละ
21.72) ตามลำดับ และในจำนวนนี้เป็นนักเรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์
ร้อยละ 44.51 แผนการเรียนอังกฤษ-คณิตศาสตร์ ร้อยละ 23.32 แผนการเรียนอังกฤษ-
ฝรั่งเศส ร้อยละ 22.25 แผนการเรียนอังกฤษ-สังคม ร้อยละ 7.24 แผนการเรียนอังกฤษ-
เยอรมัน ร้อยละ 0.27 แผนการเรียนศิลปศึกษา ร้อยละ 0.27 แผนการเรียนเกษตรกรรม
ร้อยละ 0.27 แผนการเรียนพาณิชยกรรม ร้อยละ 1.07 และแผนการเรียนคหกรรม ร้อยละ
0.80

ความสนใจในการใช้ทรัพยากรห้องสมุด (ตารางที่ 3 - 19) ผลการวิเคราะห์ความสนใจในการใช้ทรัพยากรห้องสมุดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สามารถสรุปได้ดังนี้

จากทรัพยากรห้องสมุดที่นักเรียนใช้ 7 หมวดวิชา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ใช้ทรัพยากรห้องสมุดในระดับปานกลางเป็นส่วนใหญ่ (5 หมวดวิชา) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ หมวดวิชาวิทยาศาสตร์ ($\bar{X} = 3.34$) ภาษาไทย ($\bar{X} = 3.01$) ภาษาอังกฤษ ($\bar{X} = 2.91$) และหมวดวิชาคณิตศาสตร์เท่ากับสังคมศึกษา ($\bar{X} = 2.78$) ส่วนหมวดวิชาที่นักเรียนใช้ในระดับน้อยมี 2 หมวดวิชาคือ พลานามัย ($\bar{X} = 2.20$) และ ศิลปศึกษา ($\bar{X} = 2.01$) ผลการวิจัยพบข้อแตกต่างเพียงประการเดียวคือ ในขณะที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 6 ใช้ทรัพยากรห้องสมุดในหมวดวิชาคณิตศาสตร์ในระดับปานกลาง แต่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ใช้ทรัพยากรห้องสมุดในหมวดวิชานี้ในระดับน้อย

เมื่อพิจารณาการใช้ทรัพยากรห้องสมุดทั้ง 7 หมวดวิชา จำแนกตามแผนการเรียนของนักเรียนพบว่า นักเรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ใช้ทรัพยากรห้องสมุดในหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$) และหมวดวิชาคณิตศาสตร์ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.43$) และใช้หมวดวิชาที่เหลืออีก 5 หมวดวิชาในระดับน้อย นักเรียนแผนการเรียน อังกฤษ-คณิตศาสตร์ ใช้ทรัพยากรห้องสมุดในระดับปานกลางเป็นส่วนใหญ่ (5 หมวดวิชา) เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ภาษาไทย ($\bar{X} = 3.26$) ภาษาอังกฤษ ($\bar{X} = 3.16$) สังคมศึกษา ($\bar{X} = 3.12$) คณิตศาสตร์ ($\bar{X} = 3.09$) และวิทยาศาสตร์ ($\bar{X} = 3.06$) และใช้หมวดวิชาที่เหลืออีก 2 หมวดวิชาในระดับน้อย นักเรียนแผนการเรียนอังกฤษ-ฝรั่งเศส ใช้ทรัพยากรห้องสมุดในระดับมากเพียงหมวดวิชาเดียวคือ หมวดวิชาภาษาอังกฤษ ($\bar{X} = 3.66$) และใช้ทรัพยากรห้องสมุดในระดับปานกลาง 2 หมวดวิชา คือ ภาษาไทย ($\bar{X} = 3.51$) และ สังคมศึกษา ($\bar{X} = 3.18$) และใช้ทรัพยากรห้องสมุดในระดับน้อย 3 หมวดวิชา คือ พลานามัย ($\bar{X} = 2.07$) วิทยาศาสตร์ ($\bar{X} = 2.43$) และศิลปศึกษา ($\bar{X} = 1.97$) แต่ นักเรียนใช้หมวดวิชาคณิตศาสตร์ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = 1.40$) นักเรียนแผนการเรียนอังกฤษ-สังคม ใช้ทรัพยากรห้องสมุดในระดับปานกลาง 4 หมวดวิชาเรียงลำดับจาก มากไปหาน้อยคือ ภาษาไทย ($\bar{X} = 3.40$) สังคมศึกษา ($\bar{X} = 3.18$) วิทยาศาสตร์ ($\bar{X} = 2.81$) และ พลานามัย ($\bar{X} = 2.77$) ส่วนหมวดวิชาที่เหลืออีก 3 หมวดวิชา นักเรียนใช้ในระดับน้อย

นักเรียนแผนการเรียนอื่น ๆ (อังกฤษ-เยอรมัน 1 คน ศิลปศึกษา 1 คน เกษตรกรรม 1 คน พาณิชย์กรรม 4 คน และคหกรรม 3 คน) ใช้ทรัพยากรห้องสมุดในระดับน้อยถึง 4 หมวดวิชา คือ คณิตศาสตร์ ($\bar{X} = 1.80$) ภาษาคำต่างประเทศ ($\bar{X} = 2.00$) วิทยาศาสตร์ ($\bar{X} = 2.00$) และศิลปศึกษา ($\bar{X} = 2.20$) ส่วนหมวดวิชาที่เหลืออีก 3 หมวดวิชา นักเรียนแผนการเรียนนี้ใช้ในระคน้อย

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ใช้ทรัพยากรห้องสมุดประเภทวัสดุพิมพ์ 22 ประเภท ในระดับมากเพียงประเภทเดียวคือ หนังสือพิมพ์ภาษาไทย ($\bar{X} = 3.80$) ส่วนทรัพยากรห้องสมุดที่นักเรียนใช้ในระคนปานกลาง มี 10 ประเภทเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ วารสารทั่วไปภาษาไทย ($\bar{X} = 3.50$) หนังสือวิชาการแขนงอื่น ๆ ภาษาไทย ($\bar{X} = 3.19$) หนังสือประกอบการเรียนภาษาไทย ($\bar{X} = 3.17$) หนังสือสารคดีภาษาไทย ($\bar{X} = 3.04$) วารสารเสนอข่าวเชิงวิจารณ์ภาษาไทย ($\bar{X} = 2.96$) หนังสือประกอบการเรียนภาษาต่างประเทศ ($\bar{X} = 2.95$) วารสารวิชาการภาษาไทย ($\bar{X} = 2.90$) หนังสือวิชาการแขนงอื่น ๆ ภาษาต่างประเทศ ($\bar{X} = 2.70$) วารสารทั่วไปภาษาต่างประเทศ ($\bar{X} = 2.63$) และหนังสือนวนิยายภาษาไทย ($\bar{X} = 2.61$) ส่วนทรัพยากรห้องสมุดที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ใช้ในระคน้อย มี 11 ประเภท เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ หจนาุกรมภาษาไทย ($\bar{X} = 2.58$) หจนาุกรมภาษาต่างประเทศ ($\bar{X} = 2.53$) หนังสือพิมพ์ภาษาต่างประเทศ ($\bar{X} = 2.49$) หนังสือสารคดีภาษาต่างประเทศ ($\bar{X} = 2.45$) สารานุกรมภาษาไทย ($\bar{X} = 2.44$) วารสารวิชาการภาษาต่างประเทศ ($\bar{X} = 2.38$) จุลสาร ($\bar{X} = 2.37$) วารสารเสนอข่าวเชิงวิจารณ์ภาษาต่างประเทศ ($\bar{X} = 2.24$) สารานุกรมภาษาต่างประเทศ ($\bar{X} = 2.21$) หนังสือนวนิยายภาษาต่างประเทศ ($\bar{X} = 2.09$) และกฤตภาค ($\bar{X} = 1.95$)

ทรัพยากรห้องสมุดประเภทสไลด์ทัศนวัสดุ 8 ประเภท นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ใช้ทรัพยากรห้องสมุดในระดับปานกลาง 3 ประเภท เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ รูปภาพ ($\bar{X} = 2.96$) ภาพยนตร์ ($\bar{X} = 2.77$) และสไลด์ ($\bar{X} = 2.67$) ส่วนทรัพยากรห้องสมุดที่นักเรียนใช้ในระคน้อยมี 5 ประเภท เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ วิดีโอเทป ($\bar{X} = 2.57$) แผ่นที่ ($\bar{X} = 2.37$) เทปบันทึกเสียง ($\bar{X} = 2.29$) ลูกโลก ($\bar{X} = 2.20$) และแผ่นเสียง ($\bar{X} = 2.03$)

ทรัพยากรห้องสมุดประเภทวัสดุพิมพ์ 22 ประเภท นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4,5 และ 6 ในแผนการเรียนต่าง ๆ ใช้ในระดับมากตรงกันทุกแผนการเรียนคือหนังสือพิมพ์ภาษาไทย ($\bar{X} = 3.80$) นักเรียนใช้ทรัพยากรห้องสมุดในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ วารสารทั่วไปภาษาไทย ($\bar{X} = 3.50$) หนังสือวิชาการแขนงอื่น ๆ ภาษาไทย ($\bar{X} = 3.19$) หนังสือประกอบการเรียนภาษาไทย ($\bar{X} = 3.17$) หนังสือสารคดีภาษาไทย ($\bar{X} = 3.04$) วารสารเสนอข่าวเชิงวิจารณ์ภาษาไทย ($\bar{X} = 2.96$) หนังสือประกอบการเรียนภาษาต่างประเทศ ($\bar{X} = 2.95$) วารสารวิชาการภาษาไทย ($\bar{X} = 2.90$) หนังสือวิชาการแขนงอื่น ๆ ภาษาคำต่างประเทศ ($\bar{X} = 2.70$) วารสารทั่วไปภาษาคำต่างประเทศ ($\bar{X} = 2.63$) และหนังสือนวนิยายภาษาไทย ($\bar{X} = 2.61$) ส่วนทรัพยากรห้องสมุดประเภทวัสดุพิมพ์ที่เหลืออยู่นักเรียนทุกแผนการเรียนส่วนใหญ่ใช้ในระดัมน้อย

การใช้ทรัพยากรห้องสมุดประเภทวัสดุพิมพ์ของนักเรียนในแต่ละแผนการเรียนพบข้อแตกต่างในการใช้ทรัพยากรห้องสมุดแต่ละประเภทคือ นักเรียนแผนการเรียนต่าง ๆ ส่วนใหญ่ใช้หจนวนุกรมภาษาไทยในระดับน้อย ในขณะที่นักเรียนแผนการเรียนอังกฤษ-คณิตศาสตร์ และอังกฤษ-สังคมใช้ทรัพยากรประเภทนี้ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.82$ และ $\bar{X} = 2.77$) ส่วนหจนวนุกรมภาษาคำต่างประเทศนักเรียนส่วนใหญ่ใช้ในระดัมน้อย ในขณะที่นักเรียนแผนการเรียนอังกฤษ-คณิตศาสตร์ และอังกฤษ-ฝรั่งเศสใช้ในระดัปปานกลาง ($\bar{X} = 2.78$ และ $\bar{X} = 2.67$) นักเรียนส่วนใหญ่ใช้หนังสือนวนิยายภาษาไทยในระดับน้อย ในขณะที่นักเรียนแผนการเรียนอังกฤษ-ฝรั่งเศส และอังกฤษ-สังคม ใช้ในระดัปปานกลาง ($\bar{X} = 3.12$ และ $\bar{X} = 2.85$)

หนังสือประกอบการเรียนภาษาคำต่างประเทศ นักเรียนส่วนใหญ่ใช้ในระดัปปานกลาง ในขณะที่นักเรียนแผนการเรียนอังกฤษ-สังคม และแผนการเรียนอื่น ๆ (แผนการเรียนอังกฤษ-เยอรมัน 1 คน แผนการเรียนศิลปศึกษา 1 คน แผนการเรียนเกษตรกรรม 1 คน แผนการเรียนพาณิชย์กรรม 4 คน แผนการเรียนคหกรรม 3 คน) ใช้ในระดัมน้อย ($\bar{X} = 2.59$ และ $\bar{X} = 2.30$)

หนังสือวิชาการแขนงอื่น ๆ ภาษาคำต่างประเทศนักเรียนส่วนใหญ่ใช้ในระดัปปานกลาง ในขณะที่นักเรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ และแผนการเรียนอื่น ๆ (แผนการเรียนอังกฤษ-เยอรมัน 1 คน แผนการเรียนศิลปศึกษา 1 คน แผนการเรียนเกษตรกรรม 1 คน

แผนการเรียนพาณิชย์กรรม 4 คน และแผนการเรียนคหกรรม 3 คน) ใช้ในระดับน้อย
($\bar{X} = 2.54$ และ $\bar{X} = 2.40$)

หนังสือสารคดีภาษาต่างประเทศ นักเรียนส่วนใหญ่ใช้ในระดับน้อย ในขณะที่นักเรียน
แผนการเรียนอังกฤษ-สังคมใช้ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.62$)

หนังสือพิมพ์ภาษาต่างประเทศนักเรียนส่วนใหญ่ใช้ในระดับน้อย ในขณะที่นักเรียนแผน
การเรียนอังกฤษ-ฝรั่งเศสใช้ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.66$)

สำหรับทรัพยากรห้องสมุดประเภทโสตทัศนวัสดุ 8 ประเภท นักเรียนแผนการเรียน
ต่าง ๆ ใช้ในระดับปานกลาง 3 ประเภท เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ รูปภาพ
($\bar{X} = 2.96$) ภาพยนตร์ ($\bar{X} = 2.77$) และสไลด์ ($\bar{X} = 2.67$) ส่วนทรัพยากรห้องสมุด
อื่น ๆ ที่เหลือนักเรียนใช้ในระดับน้อย

วิธีเลือกทรัพยากรห้องสมุดประเภทต่าง ๆ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5
และ 6 ส่วนใหญ่ใช้ในระดับมากตรงกันทุกระดับชั้นคือ เลือกตามความสนใจของตนเอง
($\bar{X} = 4.12$) และเลือกทรัพยากรห้องสมุดทุกวิธีที่เหลือในระดับปานกลาง เรียงลำดับจาก
มากไปหาน้อยคือ เลือกจากชื่อเรื่องที่นำเสนอ ($\bar{X} = 3.30$) เลือกตามคำแนะนำของเพื่อน
($\bar{X} = 3.14$) เลือกตามคำแนะนำของอาจารย์ ($\bar{X} = 3.05$) เลือกจากการที่ได้ชม
ภาพยนตร์หรือละครในโทรทัศน์ ($\bar{X} = 2.99$) เลือกตามชื่อนักประพันธ์ที่สนใจ ($\bar{X} = 2.89$)
เลือกตามคำแนะนำของบรรณารักษ์ ($\bar{X} = 2.77$) และเลือกตามบทวิจารณ์และบทแนะนำหนังสือ
ในวารสารและหนังสือพิมพ์ ($\bar{X} = 2.69$)

ในการเลือกทรัพยากรห้องสมุดประเภทต่าง ๆ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4,
5 และ 6 มีความแตกต่างในการเลือกทรัพยากรห้องสมุดประเภทต่าง ๆ ของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 6 คือ นักเรียนเลือกทรัพยากรห้องสมุดตามคำแนะนำของบรรณารักษ์ และ
เลือกจากบทวิจารณ์และบทแนะนำหนังสือในวารสารและหนังสือพิมพ์ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.48$
เท่ากัน) ในขณะที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 5 เลือกทรัพยากรห้องสมุดทั้ง 2 วิธี
ในระดับปานกลาง

ใน 1 เดือนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 จำนวนสูงสุด อ่านหนังสือ
วิชาการและสารคดีเพียงบางส่วนของเล่ม (ร้อยละ 36.19) นักเรียนจำนวนรองลงมาอ่าน

หนังสือ 2 - 3 เล่ม (ร้อยละ 24.12) และอ่านมากกว่า 5 เล่ม (ร้อยละ 18.23) ตามลำดับ ถ้าจำแนกผู้อ่านตามระดับชั้นจะพบข้อแตกต่างของจำนวนหนังสือวิชาการและสารคดีที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 อ่านในระดับรองลงมาคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 อ่านหนังสือวิชาการและสารคดีมากกว่า 5 เล่ม และอ่าน 2 - 3 เล่ม ตามลำดับ ซึ่งแตกต่างจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ซึ่งอ่านหนังสือวิชาการเพียง 2 - 3 เล่ม ใน 1 เดือน

ใน 1 เดือน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 จำนวนสูงสุดอ่านบันเทิงคดีเพียงบางส่วนของเล่ม (ร้อยละ 36.72) นักเรียนจำนวนรองลงมาอ่านหนังสือ 2 - 3 เล่ม (ร้อยละ 24.12) และ 1 เล่ม (ร้อยละ 17.96) ตามลำดับ ถ้าจำแนกผู้อ่านตามระดับชั้นจะพบว่าจำนวนบันเทิงคดีที่นักเรียนแต่ละชั้นอ่านสอดคล้องกับจำนวนนักเรียนสูงสุดที่อ่านทุกระดับชั้น

วัตถุประสงค์ในการอ่านหนังสือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ส่วนใหญ่คือเพื่อเขียนรายงาน (ร้อยละ 72.65) รองลงมาคือเพื่อการพักผ่อนและความบันเทิง (ร้อยละ 71.04) และเพื่อประกอบการเรียนตามหลักสูตร (ร้อยละ 66.21) ตามลำดับ ถ้าจำแนกผู้อ่านตามระดับชั้น จะพบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวนสูงสุดมีวัตถุประสงค์ในการอ่านเพื่อประกอบการเรียน (ร้อยละ 72.61) รองลงมาคือ เพื่อเขียนรายงานและเพื่อการพักผ่อนและความบันเทิง (ร้อยละ 68.45 เท่ากัน) และเพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้กว้างขวางขึ้น (ร้อยละ 62.50) ตามลำดับ

วารสารภาษาไทยที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 อ่านมากที่สุดคือ ขวัญเรือน (ร้อยละ 46.15) รองลงมาคือ สตรีสาร (ร้อยละ 42.30) แพรว และชัยพฤกษ์วิทยาศาสตร์ (ร้อยละ 33.07 เท่ากัน) อนุสาร อสท. (ร้อยละ 26.15) และกุลสตรี (ร้อยละ 25.38) ตามลำดับ จำแนกตามชั้นเรียนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 อ่าน ชัยพฤกษ์วิทยาศาสตร์มากที่สุด (ร้อยละ 50.00) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 อ่าน ขวัญเรือนมากที่สุด (ร้อยละ 44.44) และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อ่านสตรีสารมากที่สุด (ร้อยละ 69.56)

วารสารภาษาต่างประเทศที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 อ่านมากที่สุดคือ Pacific Friend (ร้อยละ 36.95) รองลงมาคือ Future (ร้อยละ 14.13) Time (ร้อยละ 10.86) News (ร้อยละ 9.78) และ Asiaweek และ Idea

(ร้อยละ 5.43 เท่ากัน) จำแนกตามชั้นเรียน นักเรียน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 อ่าน Pacific Friend มากที่สุด (ร้อยละ 51.42) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 อ่าน Time มากที่สุด (ร้อยละ 22.85) และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อ่าน Pacific Friend มากที่สุด (ร้อยละ 45.45)

วัตถุประสงค์ในการอ่านวารสารภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ส่วนใหญ่คือ เพื่อการพักผ่อนและความบันเทิง (ร้อยละ 69.97) รองลงมาคือ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้กว้างขวางขึ้น (ร้อยละ 59.78) และเพื่อให้ทันกับข่าวและเหตุการณ์ (ร้อยละ 57.37) ตามลำดับ วัตถุประสงค์ในการอ่านวารสารภาษาไทยที่มีผู้ตอบน้อยที่สุดคือ เพื่อประกอบการเรียน ความหลักสูตร (ร้อยละ 35.38)

วัตถุประสงค์ในการอ่านวารสารภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ส่วนใหญ่สอดคล้องกับวารสารที่นักเรียนอ่านมากที่สุดคือ ขวัญเรือน

วัตถุประสงค์ในการอ่านวารสารภาษาต่างประเทศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ประมาดครึ่งหนึ่งคือเพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้กว้างขวางขึ้น (ร้อยละ 50.40) รองลงมาคือ เพื่อประกอบการเรียนความหลักสูตร (ร้อยละ 38.60) และเพื่อการพักผ่อนและความบันเทิง (ร้อยละ 34.58) ตามลำดับ วัตถุประสงค์ในการอ่านวารสารภาษาต่างประเทศที่มีผู้ตอบน้อยที่สุดคือเพื่อให้ทันกับข่าวและเหตุการณ์ (ร้อยละ 27.88)

หนังสือพิมพ์ภาษาไทยเป็นทรัพยากรห้องสมุดประเภทเดียวที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ใช้ในระดับมาก (ตารางที่ 5) หนังสือพิมพ์ภาษาไทยที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 อ่านมากที่สุดคือ ไทยรัฐ (ร้อยละ 86.59) รองลงมาคือ เคนนิวส์ (ร้อยละ 58.98) และสยามกีฬา (ร้อยละ 28.68) ตามลำดับ หนังสือพิมพ์ที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 อ่านน้อยที่สุดคือ ดาวสยาม (ร้อยละ 1.87)

หนังสือพิมพ์ภาษาต่างประเทศที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 อ่านมากที่สุดคือ Student Weekly (ร้อยละ 71.84) รองลงมาคือ Bangkok Post (ร้อยละ 28.41) และ The Nation (ร้อยละ 17.15) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ในการอ่านหนังสือพิมพ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ส่วนใหญ่คือ เพื่อให้ทราบข่าวสารและเหตุการณ์ (ร้อยละ 91.42) รองลงมาคือ เพื่อการพักผ่อนและความบันเทิง (ร้อยละ 66.48) และเพื่อให้มีความรู้กว้างขวางขึ้น (ร้อยละ 63.00) ตามลำดับ สำหรับวัตถุประสงค์ในการอ่านหนังสือพิมพ์ที่มีผู้น้อยที่สุดคือ เพื่อประกอบการเรียนตามหลักสูตร (ร้อยละ 16.08)

คอลัมน์ในหนังสือพิมพ์ที่นักเรียนอ่าน 22 คอลัมน์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ส่วนใหญ่อ่านคือ การ์ตูนล้อการเมือง (ร้อยละ 78.55) รองลงมาคือ บทวิจารณ์ภาพยนตร์ ละครและศิลปะ (ร้อยละ 64.07) ข่าวอาชญากรรม (ร้อยละ 57.64) ข่าวการเมือง (ร้อยละ 56.56) ข่าวการศึกษา (ร้อยละ 56.03) คอลัมน์คลกล้อเลียนการเมือง (ร้อยละ 54.95) และข่าวกีฬา (ร้อยละ 53.35) ตามลำดับ คอลัมน์ที่มีผู้อ่านน้อยที่สุดคือ บทบรรณาธิการ (ร้อยละ 6.16) จากคอลัมน์ในหนังสือพิมพ์ทั้งหมด คอลัมน์ที่นักเรียนอ่านเกินร้อยละ 50.00 ขึ้นไป มี 7 คอลัมน์คือ การ์ตูนล้อการเมือง บทวิจารณ์ภาพยนตร์ ละครและศิลปะ ข่าวอาชญากรรม ข่าวการเมือง ข่าวการศึกษา คอลัมน์คลกล้อเลียนการเมือง และข่าวกีฬา ตามลำดับ

กิจกรรมห้องสมุด 6 ประเภท นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ประมาณครึ่งหนึ่งสนใจการจัดนิทรรศการ (ร้อยละ 50.13) รองลงมาคือ ประชาสัมพันธ์ห้องสมุด (ร้อยละ 19.30) และวิจารณ์หนังสือ (ร้อยละ 12.33) ตามลำดับ กิจกรรมที่นักเรียนสนใจน้อยที่สุดคือ นำชมห้องสมุดโรงเรียน (ร้อยละ 4.82)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สภาพการใช้ทรัพยากรห้องสมุด (ตารางที่ 20 - 25) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 จำนวนมากที่สุดเห็นความสำคัญของห้องสมุดต่อการศึกษาในระดับมาก (ร้อยละ 43.16) รองลงมานักเรียนเห็นความสำคัญของห้องสมุดต่อการศึกษาในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 38.60) และสำคัญระดับปานกลาง (ร้อยละ 16.08) ตามลำดับ ผู้ตอบจำนวนน้อยที่สุด (ร้อยละ 0.26) เห็นว่าห้องสมุดไม่มีความสำคัญเลยต่อการศึกษา

วัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ส่วนใหญ่คือ เพื่ออ่านหนังสือ (ร้อยละ 81.50) รองลงมาคือ เพื่อค้นคว้าเรื่องที่ต้องการจากหนังสือและ

สิ่งพิมพ์ (ร้อยละ 68.63) เพื่ออ่านหนังสือพิมพ์ (ร้อยละ 66.21) และเพื่ออ่านวารสารและ
นิตยสาร (ร้อยละ 59.78) ตามลำดับ สำหรับวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดที่มีผู้น้อยที่สุด
คือ เพื่อใช้เป็นสถานที่นัดพบ (ร้อยละ 11.26)

สาเหตุที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 กลุ่มใหญ่ที่สุดไม่ใช้บริการต่าง ๆ ของ
ห้องสมุดคือ ไม่สะดวกในการใช้ (ร้อยละ 42.89) รองลงมาคือไม่เห็นความสำคัญที่ต้องใช้
(ร้อยละ 23.86) และไม่มียุทธศาสตร์ในห้องสมุด (ร้อยละ 19.57) ผู้ตอบจำนวนน้อยที่สุด
ไม่ใช้บริการห้องสมุดเนื่องจากไม่มีเวลาว่าง (ร้อยละ 6.43)

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 กลุ่มใหญ่ที่สุดเข้าใช้ห้องสมุดสัปดาห์ละ
หลายครั้ง (ร้อยละ 39.94) รองลงมาคือ เข้าใช้ห้องสมุดนาน ๆ ครั้ง (ร้อยละ 20.91)
และสัปดาห์ละ 1 ครั้ง (ร้อยละ 19.30) ตามลำดับ นักเรียนจำนวนน้อยที่สุดเข้าใช้ห้องสมุด
เดือนละ 1 ครั้ง (ร้อยละ 2.94) นักเรียนจำนวนมากที่สุดของแต่ละระดับชั้นเข้าใช้ห้องสมุด
สัปดาห์ละหลายครั้งตรงกัน

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ส่วนใหญ่เข้าใช้ห้องสมุดในช่วงว่างจาก
การเรียน (ร้อยละ 67.56) รองลงมาคือ เวลาว่างก่อนเข้าชั้นเรียน (ร้อยละ 27.61) และ
ในช่วงว่างเรียนที่อาจารย์ผู้สอนสั่งให้ค้นข้อมูลจากห้องสมุด (ร้อยละ 23.05) ช่วงเวลาที่
นักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดน้อยที่สุดคือ หลังเลิกเรียนประจำวัน (ร้อยละ 19.57)

วิธีค้นหาทรัพยากรห้องสมุดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ส่วนใหญ่
คือ ค้นหาตามชั้นหรือตู้เก็บทรัพยากรห้องสมุดที่นักเรียนต้องการ (ร้อยละ 72.38) รองลงมา
คือดูจากตู้บัตรรายการ (ร้อยละ 44.23) และขอให้บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดช่วยหาให้
(ร้อยละ 15.28) ตามลำดับ วิธีค้นหาทรัพยากรห้องสมุดที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6
ใช้น้อยที่สุดคือ เพื่อนแนะนำ (ร้อยละ 1.60)

ปัญหาในการใช้ทรัพยากรห้องสมุด (ตารางที่ 26 - 35) ปัญหาด้านการใช้หนังสือ
อ้างอิงที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ประสบในระดับปานกลางมี 3 ประการ
เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ หนังสืออ้างอิงส่วนใหญ่เป็นภาษาต่างประเทศ ($\bar{X} = 2.73$)
ไม่ทราบวิธีค้นเรื่องที่ต้องการจากหนังสืออ้างอิง และหนังสืออ้างอิงเก่าล้าสมัย ($\bar{X} = 2.65$
เท่ากัน) ส่วนปัญหาที่นักเรียนประสบในระดับน้อยคือ หนังสืออ้างอิงอยู่ในตู้ใส่กุญแจ ($\bar{X} = 2.51$)
และไม่มีหนังสืออ้างอิงในห้องสมุด ($\bar{X} = 2.34$)

ปัญหาด้านการใช้หนังสือที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ประสบในระดับ ปานกลางมีเพียงประการเดียวคือ หนังสือเล่มที่ต้องการมักมีผู้อื่นยืมไป ($\bar{X} = 3.66$) ส่วนปัญหาที่ นักเรียนประสบในระดับปานกลางเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ จำนวนหนังสือที่มีไม่เพียงพอ ($\bar{X} = 3.27$) หนังสือที่ต้องการไม่มีในห้องสมุด ($\bar{X} = 3.24$) หนังสือที่ต้องการอยู่ในสภาพชำรุด ($\bar{X} = 3.09$) การจัดเรียงหนังสือไม่เป็นระเบียบ ($\bar{X} = 3.00$) และหนังสือเก่าล้าสมัย ($\bar{X} = 2.89$) ส่วนปัญหาที่นักเรียนประสบในระดับน้อยคือ ไม่ทราบวิธีค้นหาหนังสือ ($\bar{X} = 2.14$)

ปัญหาด้านการใช้วารสารที่นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ประสบในระดับ ปานกลางมี 4 ประการเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ห้องสมุดไม่มีคู่มือช่วยค้นบทความ จากวารสาร ($\bar{X} = 2.81$) ไม่มีวารสารฉบับที่ต้องการในห้องสมุด ($\bar{X} = 2.78$) วารสาร ส่วนใหญ่ชำรุด ($\bar{X} = 2.71$) และวารสารเย็บเล่มมีน้อย ($\bar{X} = 2.66$) ส่วนปัญหาด้านการ ใช้วารสารที่นักเรียนประสบในระดับน้อยมี 3 ประการ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ วารสารเก่าล้าสมัย วารสารภาษาไทยมีไม่เพียงพอ ($\bar{X} = 2.59$ เท่ากัน) และวารสารภาษา ต่างประเทศที่ไม่เพียงพอ ($\bar{X} = 2.58$)

ปัญหาด้านการใช้หนังสือพิมพ์ที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ประสบใน ระดับปานกลางมีเพียงประการเดียวคือ ไม่มีหนังสือพิมพ์ฉบับย้อนหลังไว้บริการ ($\bar{X} = 2.65$) ส่วนปัญหาที่เหลือทั้งหมดนักเรียนประสบในระดับน้อย เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ หนังสือพิมพ์ภาษาค่างประเทศมีไม่เพียงพอ ($\bar{X} = 2.42$) หนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ชำรุด ($\bar{X} = 2.41$) หนังสือพิมพ์ภาษาไทยมีไม่เพียงพอ ($\bar{X} = 2.30$) และไม่มีหนังสือพิมพ์ชื่อ ที่ต้องการ ($\bar{X} = 2.13$)

ปัญหาด้านการใช้จุลสารและกฤตภาคที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ประสบในระดับปานกลางทุกประการเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้คือ ไม่มีคู่มือช่วยค้นข้อมูล จากจุลสารและกฤตภาค ($\bar{X} = 3.02$) การจัดเก็บยากแก่การค้นหา ($\bar{X} = 2.87$) ไม่มี จุลสารและกฤตภาคในหัวข้อที่ต้องการ ($\bar{X} = 2.80$) ไม่ทราบว่ามิจุลสารและกฤตภาคไว้ให้ บริการ ($\bar{X} = 2.79$) และจุลสารและกฤตภาคเก่าข้อมูลล้าสมัย ($\bar{X} = 2.77$)

ปัญหาด้านการใช้สารสนเทศที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ประสบใน ระดับปานกลางมี 3 ประการ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ จำนวนสารสนเทศมีไม่เพียงพอ

($\bar{X} = 3.13$) ไม่มีโรคทัศนวิสัยในเรื่องที่ต้องการ ($X = 2.94$) ไม่มีคู่มือช่วยค้นหาข้อมูล จากวัสดุเหล่านี้ ($\bar{X} = 2.92$) ส่วนปัญหาด้านการใช้โรคทัศนวิสัยที่นักเรียนประสบในระดับน้อย มี 3 ประการ เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ไม่ทราบว่ามีการใช้โรคทัศนวิสัยไว้ให้บริการ ขาดความเป็นระเบียบในการจัดเก็บทำให้มีปัญหาในการค้นหา ($\bar{X} = 2.53$ เท่ากัน) และ โรคทัศนวิสัยส่วนใหญ่ชั่วคราว ($\bar{X} = 2.50$) จากปัญหาด้านการใช้ทรัพยากรห้องสมุดประเภท ต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้ว ปรากฏว่านักเรียนประสบปัญหาในการใช้ในระดับมากเพียงประการ เดียวคือ หนังสือเล่มที่ต้องการมักมีผู้อื่นยืมไป รองลงมาคือจำนวนหนังสือที่มีไม่เพียงพอ และ หนังสือที่ต้องการไม่มีในห้องสมุด ตามลำดับ

ปัญหาด้านการใช้บริการห้องสมุดที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ประสบ ในระดับปานกลางเป็นส่วนใหญ่ (10 ประการ) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ เวลาเปิด ทำการของห้องสมุดน้อยเกินไป ($\bar{X} = 3.36$) จำนวนหนังสือที่ให้ยืมออกน้อยเกินไป ($\bar{X} = 3.25$) ระยะเวลาในการให้ยืมน้อยเกินไป ($\bar{X} = 3.18$) มีเสียงรบกวนจากภายนอก ($\bar{X} = 3.17$) ห้องสมุดคับแคบ ($\bar{X} = 3.00$) อากาศในห้องสมุดร้อนอบอ้าว ($\bar{X} = 2.96$) ไม่มีที่นั่งอ่านเฉพาะบุคคล ($\bar{X} = 2.90$) ห้องสมุดมีกฎเกณฑ์และข้อบังคับที่เคร่งครัดเกินไป ($\bar{X} = 2.80$) ไม่มีแผนผังแสดงส่วนต่าง ๆ ในห้องสมุดและจำนวนที่นั่งในห้องสมุดมีไม่เพียงพอ ($\bar{X} = 2.70$ เท่ากัน) ส่วนปัญหาด้านการใช้บริการห้องสมุดที่นักเรียนประสบในระดับน้อยมี 4 ประการ เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ไม่ได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ ($\bar{X} = 2.57$) เจ้าหน้าที่ไม่เต็มใจบริการ ($\bar{X} = 2.50$) ไม่ทราบวิธีใช้ตู้บัตรรายการ ($\bar{X} = 2.38$) และไม่ทราบว่าในห้องสมุดให้บริการใดบ้าง ($\bar{X} = 2.35$)

ความต้องการใช้ทรัพยากรห้องสมุดในหมวดวิชาต่าง ๆ ที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ต้องการใช้ในระดับมาก 1 หมวดวิชา คือ วิทยาศาสตร์ ($\bar{X} = 3.94$) ส่วนหมวด วิชาอื่น ๆ ที่เหลือนักเรียนต้องการใช้ในระดับปานกลางเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ภาษาต่างประเทศ ($\bar{X} = 3.57$) คณิตศาสตร์ ($\bar{X} = 3.55$) ภาษาไทย ($\bar{X} = 3.49$) สังคมศึกษา ($\bar{X} = 3.37$) ศิลปศึกษา ($\bar{X} = 2.84$) และพลานามัย ($\bar{X} = 2.77$)

ความต้องการใช้ทรัพยากรห้องสมุดในหมวดวิชาต่าง ๆ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4, 5 และ 6 จำแนกตามแผนการเรียน นักเรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ ต้องการใช้ทรัพยากรห้องสมุดในระดับมาก 2 หมวดวิชา คือ วิทยาศาสตร์ ($\bar{X} = 4.44$) และคณิตศาสตร์ ($\bar{X} = 4.16$) ส่วนหมวดวิชาอื่น ๆ นักเรียนใช้ในระดับปานกลาง นักเรียน แผนการเรียนอังกฤษ-คณิตศาสตร์ ต้องการใช้ทรัพยากรห้องสมุดในระดับมาก 1 หมวดวิชา

คือ ภาษาต่างประเทศ ($\bar{X} = 3.68$) ส่วนหมวดวิชาอื่น ๆ นักเรียนแผนการเรียนนี้ต้องการใช้ในระดับปานกลาง ยกเว้นหมวดวิชาพลานามัย ซึ่งนักเรียนต้องการใช้ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.54$) นักเรียนแผนการเรียนอังกฤษ-ฝรั่งเศส ต้องการใช้ทรัพยากรห้องสมุดในระดับมาก 3 หมวดวิชา คือ ภาษาต่างประเทศ ($\bar{X} = 4.08$) ภาษาไทย ($\bar{X} = 3.91$) และสังคมศึกษา ($\bar{X} = 3.77$) ส่วนหมวดวิชาอื่น ๆ นักเรียนแผนการเรียนนี้ต้องการใช้ในระดับปานกลาง ยกเว้นหมวดวิชาคณิตศาสตร์ ซึ่งนักเรียนต้องการใช้ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.42$) นักเรียนแผนการเรียนอังกฤษ-สังคม ต้องการใช้ทรัพยากรห้องสมุดในระดับมาก 2 หมวดวิชาคือ ภาษาไทย ($\bar{X} = 3.66$) และวิทยาศาสตร์ ($\bar{X} = 3.62$) ส่วนหมวดวิชาอื่น ๆ นักเรียนแผนการเรียนนี้ใช้ในระดับปานกลาง นักเรียนแผนการเรียนอื่น ๆ (แผนการเรียนอังกฤษ-เยอรมัน 1 คน แผนการเรียนศิลปศึกษา 1 คน แผนการเรียนเกษตรกรรม 1 คน แผนการเรียนพาณิชยกรรม 4 คน แผนการเรียนคหกรรม 3 คน) ใช้ทรัพยากรห้องสมุดทุกหมวดวิชาในระดับปานกลาง

ทรัพยากรห้องสมุด 10 ประเภท นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ต้องการใช้ทรัพยากรห้องสมุดในระดับมาก 1 ประเภทคือ หนังสือตำราหนังสือวิชาการและสารคดี ($\bar{X} = 3.81$) ส่วนทรัพยากรห้องสมุดที่นักเรียนใช้ในระดับปานกลางเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ หนังสือพิมพ์ภาษาไทย และใส่ทัศนวัสดุ ($\bar{X} = 3.52$) เท่ากัน หนังสืออ้างอิงภาษาไทย ($\bar{X} = 3.47$) วารสารภาษาไทย ($\bar{X} = 3.46$) หนังสือนวนิยายและเรื่องสั้น ($\bar{X} = 3.27$) วารสารภาษาต่างประเทศ ($\bar{X} = 3.26$) หนังสืออ้างอิงภาษาต่างประเทศ และหนังสือพิมพ์ภาษาต่างประเทศ ($\bar{X} = 3.23$) เท่ากัน) และจุลสารและกฤตภาค ($\bar{X} = 3.03$)

อภิปรายผล

ผลจากการศึกษาการใช้ทรัพยากรห้องสมุดของนักเรียนโรงเรียนมัธยม สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ครั้งนี้ปรากฏผลการวิจัยดังนี้คือ

ความสนใจในการใช้ทรัพยากรห้องสมุด จากหมวดวิชาต่าง ๆ ที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ใช้ทั้งหมด 7 หมวดวิชา นักเรียนส่วนใหญ่สนใจใช้ทรัพยากรห้องสมุดในหมวดวิชาวิทยาศาสตร์มากที่สุด ($\bar{X} = 3.34$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นนักเรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ จึงสนใจใช้ทรัพยากรห้องสมุดในหมวดวิชานี้มาก และเหตุผลอีกประการหนึ่งคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 -

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในวัยที่อยากรู้อยากเห็น สนใจการค้นคว้า การประดิษฐ์คิดค้น และค้นหาความจริงของธรรมชาติ ซึ่งวรรณกรรมวิทยาศาสตร์สามารถตอบสนองความต้องการของนักเรียนได้ (รัฐจวน อินทรกำแหง 2517: 97) ส่วนประเภทของทรัพยากรห้องสมุดที่นักเรียนสนใจใช้มากที่สุดคือ หนังสือพิมพ์ภาษาไทย ($\bar{X} = 3.80$) โดยมีวัตถุประสงค์ในการอ่านหนังสือพิมพ์เพื่อให้ทราบข่าวสารและเหตุการณ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหนังสือพิมพ์เสนอข่าวสารต่าง ๆ ได้รวดเร็วทันเหตุการณ์ หาได้ง่ายและมีคอลัมน์มากมายให้นักเรียนเลือกอ่าน ดังนั้นนักเรียนซึ่งอยู่ในวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่อยากรู้อยากเห็น สนใจโลกและสิ่งรอบตัว จึงสนใจอ่านข่าวสารความเป็นไปของบ้านเมืองและของโลก หนังสือพิมพ์ที่นักเรียนอ่านมากที่สุดทุกระดับชั้นคือ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ การที่นักเรียนสนใจอ่านหนังสือพิมพ์ฉบับนี้มากกว่าหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น อาจเป็นเพราะหนังสือพิมพ์ฉบับนี้มีคอลัมน์หลายประเภทให้เลือกอ่านได้ความความสนใจของแต่ละบุคคล และเสนอข่าวที่ผู้อ่านส่วนใหญ่สนใจ จากผลการวิจัยครั้งนี้ที่เกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรห้องสมุดประเภทต่าง ๆ นั้นปรากฏว่านักเรียนส่วนใหญ่ใช้ทรัพยากรห้องสมุดประเภทหนังสือพิมพ์ภาษาไทยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.80$) ดังนั้นผลการวิจัยนี้จึงแตกต่างจากสมมุติฐานข้อที่ 1 ซึ่งผู้วิจัยกำหนดไว้ว่า นักเรียนใช้ทรัพยากรห้องสมุดประเภทหนังสือมากกว่าทรัพยากรห้องสมุดประเภทอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กาญจนา ทูตนิมิตต์ เรื่อง "ความสนใจในการอ่านและการใช้ห้องสมุดของนักเรียนนายเรือ" และของ ผลวิไลย์ ร่องสวัสดิ์ เรื่อง "การศึกษาความสนใจในการอ่านและการใช้ห้องสมุดคณะ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปีการศึกษา 2519" ที่พบว่า นักเรียนและนักศึกษาใช้ทรัพยากรห้องสมุดประเภทหนังสือพิมพ์มากกว่าทรัพยากรห้องสมุดประเภทอื่น ๆ ส่วนคอลัมน์ในหนังสือพิมพ์ที่นักเรียนอ่านมากที่สุดคือ คอลัมน์การ์ตูนล้อการเมือง การที่นักเรียนอ่านคอลัมน์นี้เป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 78.55) อาจเป็นเพราะ คอลัมน์นี้เสนอข่าวความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์บ้านเมืองในรูปของการ์ตูนซึ่งเข้าใจได้ง่าย อีกประการหนึ่งผู้เขียนคอลัมน์เขียนในทำนองเสียดสีล้อเลียน ทำให้ผู้อ่านได้รับทั้งความรู้และความบันเทิงควบคู่กันไป และยังสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการอ่านหนังสือพิมพ์เป็นอันดับหนึ่งคือ เพื่อให้ทราบข่าวสารและเหตุการณ์ต่าง ๆ (ร้อยละ 91.42) คอลัมน์ที่นักเรียนสนใจอ่านรองลงมาคือ บทวิจารณ์ภาพยนตร์ ละคร และศิลปะ (ร้อยละ 64.07) ซึ่งการอ่านคอลัมน์นี้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการอ่านหนังสือพิมพ์อันดับรองลงมาคือ เพื่อการพักผ่อนและความบันเทิง (ร้อยละ 66.48) ส่วนวัตถุประสงค์ในการอ่านหนังสือพิมพ์อันดับสามคือ เพื่อให้ความรู้กว้างขวางขึ้น (ร้อยละ 63.00) ซึ่งจะเห็นได้จากการที่นักเรียนสนใจอ่านหนังสือพิมพ์ Student Weekly อันเป็นหนังสือพิมพ์

ภาษาอังกฤษที่จัดพิมพ์ขึ้นเพื่อให้ความรู้แก่นักเรียนโดยเฉพาะในด้านการใช้ภาษาอังกฤษ และ วิชาการอื่น ๆ

ส่วนทรัพยากรห้องสมุดประเภทที่นักเรียนสนใจใช้รองลงมาจากหนังสือพิมพ์ภาษาไทยคือ วารสารทั่วไปภาษาไทย ($\bar{X} = 3.50$) จากการวิจัยพบว่าการที่นักเรียนอ่านวารสารทั่วไปภาษาไทยนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อนและความบันเทิง (ร้อยละ 69.97) การที่นักเรียนนิยมอ่านวารสารทั่วไปภาษาไทย อาจเป็นเพราะในปัจจุบันมีวารสารมากมายหลายประเภทให้นักเรียนเลือกอ่าน ผู้ผลิตวารสารแต่ละแห่งต่างก็พยายามแข่งขันกันโดยจัดรูปเล่มและภาพประกอบให้ดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน เหตุผลอีกประการหนึ่งคือ นักเรียนวัยรุ่นจะเริ่มสนใจอ่านวารสารมากขึ้นกว่าในวัยเด็ก (วิจัยจน อินทรกำแหง 2517: 97) และผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า จากวารสารภาษาไทยที่นักเรียนอ่านจำนวน 101 ฉบับนั้น นักเรียนอ่าน ขวัญเรือน มากที่สุด (ร้อยละ 46.15) รองลงมาคือ สตรีสาร (ร้อยละ 42.30) และชัยพฤกษ์วิทยาศาสตร์มากเท่ากับ แพรว (ร้อยละ 33.07) การที่นักเรียนส่วนใหญ่อ่าน ขวัญเรือน อาจเป็นเพราะ ขวัญเรือน มีคอลัมน์หลายประเภทและมีคอลัมน์พิเศษสำหรับวัยรุ่นอยู่ท้ายเล่ม จากผลการวิจัยของ วิชัย รักรุศล เรื่อง "การศึกษาความสนใจในการใช้ห้องสมุดและความสนใจในการเลือกอ่านของนักเรียนโรงเรียนยานนาวาศรีวิทยาคม จังหวัดพระนคร ปีการศึกษา 2514" พบว่านักเรียนมัธยมนิยมอ่านวารสารที่ให้ทั้งความรู้ความบันเทิงควบคู่กันไป ซึ่งวารสารส่วนใหญ่ที่วางจำหน่ายอยู่ในปัจจุบันก็มีลักษณะเช่นนี้อยู่แล้ว ส่วนวารสารชัยพฤกษ์วิทยาศาสตร์ เป็นวารสารวิชาการเพียงฉบับเดียวที่นักเรียนอ่านเป็นอันดับสาม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนส่วนใหญ่สนใจทรัพยากรห้องสมุดในหมวดวิชาวิทยาศาสตร์มากที่สุด จึงอ่านวารสารที่ให้ความรู้ในหมวดวิชานี้ด้วย

ส่วนทรัพยากรห้องสมุดประเภทที่นักเรียนใช้มากเป็นอันดับสามคือ หนังสือวิชาการแขนงอื่น ๆ ที่เป็นภาษาไทย ($\bar{X} = 3.19$) การที่นักเรียนสนใจอ่านหนังสือวิชาการแขนงอื่น ๆ ที่เป็นภาษาไทยนั้น อาจเป็นเพราะนักเรียนต้องการแสวงหาแนวทางในการศึกษาต่อที่เหมาะสมกับตนเอง หรืออาจจะเพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้กว้างขวางนอกเหนือไปจากความรู้ที่ได้จากตำราเรียนที่นักเรียนต้องอ่านเป็นประจำอยู่แล้ว สำหรับวัตถุประสงค์ในการอ่านหนังสือของนักเรียนคือ เพื่อเขียนรายงาน (ร้อยละ 72.65) รองลงมาคือ เพื่อการพักผ่อนและความบันเทิง (ร้อยละ 71.04) และเพื่อประกอบการเรียนตามหลักสูตร (ร้อยละ 66.21) ดังนั้นวัตถุประสงค์ในการอ่านหนังสือของนักเรียนส่วนใหญ่จึงสอดคล้องกับการใช้ทรัพยากรห้องสมุดของนักเรียนคือ หนังสือวิชาการ

จากสมมุติฐานข้อที่ 2 ซึ่งกำหนดไว้ว่า นักเรียนโรงเรียนมัธยม ต้องการใช้นั่งสื่อวิชาการมากกว่าหนังสือนวนิยายนั้นผลของการวิจัยปรากฏว่าสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อนี้ เพราะนักเรียนใช้นั่งสื่อวิชาการแขนงอื่น ๆ มากเป็นอันดับสาม ($\bar{X} = 3.19$) รองจากหนังสือพิมพ์ภาษาไทย ($\bar{X} = 3.80$) และวารสารทั่วไปภาษาไทย ($\bar{X} = 3.50$) ดังที่ปรากฏในตารางที่ 5 และนักเรียนยังมีความต้องการทรัพยากรห้องสมุดประเภทหนังสือคำรา หนังสือวิชาการ และสารคดีอยู่ในระดับมากเพียงประการเดียว ($\bar{X} = 3.81$) ดังที่ปรากฏในตารางที่ 35 ในขณะที่ต้องการทรัพยากรห้องสมุดประเภทหนังสือนวนิยายและเรื่องสั้น ($\bar{X} = 3.27$) และทรัพยากรประเภทอื่น ๆ ในระดับปานกลาง

กิจกรรมห้องสมุดที่นักเรียนสนใจมากที่สุดคือ การจัดนิทรรศการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดนิทรรศการเป็นกิจกรรมที่ห้องสมุดจัดบ่อยที่สุด ซึ่งแตกต่างไปคาวาระและโอกาสสำคัญ ๆ ในรอบปี ทำให้จุดที่น่าสนใจของนิทรรศการแตกต่างกันไปเสมอ นักเรียนจึงให้ความสนใจแก่นิทรรศการที่ห้องสมุดจัดในโอกาสต่าง ๆ มาก

สภาพการใช้ทรัพยากรห้องสมุด นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าห้องสมุดมีความสำคัญต่อการศึกษา มาก ดังนั้นนักเรียนส่วนใหญ่จึงเข้าใช้ห้องสมุดสัปดาห์ละหลายครั้ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออ่านหนังสือมากเป็นอันดับหนึ่ง (ร้อยละ 81.50) รองลงมาคือเพื่อค้นคว้าเรื่องที่ต้องการจากหนังสือและสิ่งพิมพ์ (ร้อยละ 68.63) และเพื่ออ่านหนังสือพิมพ์ (ร้อยละ 66.21) ดังนั้นวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดทั้ง 3 ประการ จึงสอดคล้องกับประเภทของทรัพยากรห้องสมุดที่นักเรียนใช้มาก 2 ประเภท คือ หนังสือพิมพ์ภาษาไทย และหนังสือวิชาการแขนงอื่น ๆ ภาษาไทย ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของวิชัย รักภูศล เรื่อง "การศึกษาความสนใจในการใช้ห้องสมุด และความสนใจในการเลือกอ่านของนักเรียนโรงเรียนยานนาเวศวิทยาคม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปีการศึกษา 2514" ที่ว่านักเรียนส่วนใหญ่เข้าใช้ห้องสมุดเพื่อเขียนรายงาน และเพื่ออ่านหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ ในห้องสมุด ส่วนเวลาที่นักเรียนส่วนใหญ่เข้าใช้ห้องสมุดคือ ชั่วโมงว่างจากการเรียน (ร้อยละ 67.56) และเวลาที่นักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดน้อยที่สุด คือ หลังเลิกเรียนประจำวัน (ร้อยละ 19.57) การที่นักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดหลังเลิกเรียนน้อยนั้น อาจเป็นเพราะว่านักเรียนมีกิจกรรมเสริมหลักสูตรอื่น ๆ หรืออาจเป็นเพราะนักเรียนต้องทำการบ้านที่ได้รับมอบหมายในชั่วโมงเรียนในแต่ละวัน ส่วนสาเหตุของการที่นักเรียนไม่เข้าใช้บริการต่าง ๆ ของห้องสมุดนั้น

นักเรียนส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า นักเรียนไม่ได้รับความสะดวกในการใช้ (ร้อยละ 42.89) รองลงมา คือ นักเรียนไม่เห็นความสำคัญที่ต้องใช้บริการห้องสมุด (ร้อยละ 23.86) และไม่มีการนั้น ๆ ในห้องสมุด (ร้อยละ 19.57) ตามลำดับ จากเหตุผลที่นักเรียนไม่ได้รับความสะดวกในการใช้ ห้องสมุดอาจเป็นเพราะนักเรียนไม่ทราบขั้นตอนของการยืม หรือคืนทรัพยากรห้องสมุด หรือ อาจเป็นเพราะห้องสมุดมีกฎเกณฑ์และข้อบังคับที่เคร่งครัดเกินไปดังปรากฏในตารางที่ 32 ส่วนวิธีคืนทรัพยากรห้องสมุดที่นักเรียนส่วนใหญ่ใช้คือนักเรียนเดินหาตามชั้น หรือตู้เก็บทรัพยากร ห้องสมุด (ร้อยละ 72.38) รองลงมาคือ นักเรียนดูจากตู้บัตรรายการ (ร้อยละ 44.23) การที่ นักเรียนส่วนใหญ่ค้นหาทรัพยากรห้องสมุดโดยเดินหาตามชั้นอาจเป็นเพราะการจัดเรียงหนังสือยังไม่เป็นระเบียบ ดังนั้น เมื่อนักเรียนดูจากบัตรรายการแล้วมาค้นหาจากชั้นหรือตู้เก็บจึงไม่พบ หนังสือที่ต้องการ แต่จากผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่าในปัจจุบันนี้นักเรียนรู้จักวิธีค้นหาทรัพยากร ห้องสมุดอย่างถูกต้องดังที่ปรากฏในตารางที่ 27 เนื่องจากมีการสอนวิชา ท 081 การศึกษาค้นคว้าเบื้องต้น ซึ่งเป็นวิชาเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุด ดังนั้นผลการวิจัยครั้งนี้จึงแตกต่างจาก ผลการวิจัยของ รัดพร ชังธาดา เรื่อง "การดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกองโรงเรียนรัฐบาล กรมวิสามัญศึกษาในสวนกลาง ปีการศึกษา 2512" ที่พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ทราบวิธีค้นหาทรัพยากรห้องสมุด แต่การที่นักเรียนส่วนใหญ่ ยังใช้วิธีค้นหา ทรัพยากรห้องสมุดโดยเดินหาตามชั้น หรือตู้เก็บทรัพยากรห้องสมุด อาจเป็นเพราะห้องสมุด โรงเรียนมัธยมส่วนใหญ่มีขนาดเล็ก จำนวนหนังสือและทรัพยากรห้องสมุดประเภทต่าง ๆ มี จำนวนไม่มากนัก ดังนั้นนักเรียนจึงเดินดูและหาได้โดยดูจากป้าย เลขหมู่ที่มีชื่อหมวดหนังสือกำกับ อยู่ตามชั้น ส่วนเหตุผลอีกประการหนึ่งคือ ปัญหาเกี่ยวกับการจัดเรียงหนังสือดังที่กล่าวมาแล้ว ข้างต้น

ปัญหาในการใช้ทรัพยากรห้องสมุด ในการศึกษาปัญหาการใช้ทรัพยากรห้องสมุดของ นักเรียนได้จำแนกปัญหาด้านต่าง ๆ ได้แก่ปัญหาด้านการใช้หนังสืออ้างอิง ปัญหาด้านการใช้ หนังสือ ปัญหาด้านการใช้วารสาร ปัญหาด้านการใช้หนังสือพิมพ์ ปัญหาด้านการใช้จุลสารและ กฤตภาค ปัญหาด้านการใช้โสตทัศนวัสดุ และปัญหาด้านการใช้บริการห้องสมุด จากผลการวิจัย พบว่านักเรียนประสบปัญหาดังนี้คือ

1. ปัญหาด้านการใช้หนังสืออ้างอิง นักเรียนส่วนใหญ่ประสบปัญหาในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ หนังสืออ้างอิงส่วนใหญ่เป็นภาษาต่างประเทศ ($\bar{X} = 2.73$) ไม่ทราบวิธีค้นเรื่องที่ต้องการจากหนังสืออ้างอิง และหนังสืออ้างอิงเก่าล้าสมัย ($\bar{X} = 2.65$ เท่ากัน) ส่วนปัญหาที่นักเรียนประสบน้อยคือ ไม่มีหนังสืออ้างอิงในห้องสมุด ($\bar{X} = 2.34$) และหนังสืออ้างอิงอยู่ในตู้ใส่กุญแจ ($\bar{X} = 2.51$) แสดงว่าในปัจจุบันห้องสมุดได้พัฒนาขึ้นโดยสามารถแก้ไขปัญหาห้องสมุดไม่มีหนังสืออ้างอิง และหนังสืออ้างอิงอยู่ในชั้นปิด ซึ่งพบในงานวิจัยของสมบูรณ์ สิงขมานันท์ เรื่อง "การศึกษาสภาพห้องสมุดโรงเรียนราษฎร์ระดับมัธยมศึกษาในส่วนกลางที่อยู่ในเครือคริสตศาสนา ปีการศึกษา 2513"

2. ปัญหาด้านการใช้หนังสือ ปัญหาด้านการใช้หนังสือที่นักเรียนประสบมากที่สุดคือ หนังสือเล่มที่ต้องการมักมีผู้อื่นยืมไป ($\bar{X} = 3.66$) รองลงมาคือ จำนวนหนังสือที่มีไม่เพียงพอ ($\bar{X} = 3.27$) และหนังสือที่ต้องการไม่มีในห้องสมุด ($\bar{X} = 3.24$) จากปัญหาที่นักเรียนพบนี้ แสดงให้เห็นว่าจำนวนหนังสือที่มีอยู่ยังไม่เพียงพอกับความต้องการของนักเรียน เมื่อเปรียบเทียบตารางที่ 35 ความต้องการทรัพยากรห้องสมุดประเภทต่าง ๆ ของนักเรียน กับการใช้ทรัพยากรห้องสมุดที่นักเรียนใช้จริงในตารางที่ 5 แล้วจะพบว่านักเรียนต้องการทรัพยากรห้องสมุดมากกว่าที่นักเรียนใช้อยู่จริงในปัจจุบัน จึงอาจสรุปได้ว่าจำนวนทรัพยากรห้องสมุดที่มีอยู่ยังไม่เพียงพอกับความต้องการของนักเรียน ดังนั้นผลการวิจัยในครั้งนี้จึงสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3 ที่กำหนดไว้ว่า ปัญหาสำคัญในการใช้ทรัพยากรห้องสมุดของนักเรียนคือ ห้องสมุดยังมีหนังสือไม่เพียงพอกับความต้องการ และเป็นที่น่าสังเกตว่าความ ต้องการทรัพยากรห้องสมุดประเภทหนังสือตำรา หนังสือวิชาการ และสารคดีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$) เพียงประการเดียว ซึ่งก็สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ว่า นักเรียนโรงเรียนมัธยม ต้องการหนังสือวิชาการมากกว่าหนังสือนวนิยาย

3. ปัญหาด้านการใช้วารสาร ปัญหาด้านการใช้วารสารที่นักเรียนประสบมากที่สุดคือ ห้องสมุดไม่มีคู่มือช่วยค้นบทความจากวารสาร ($\bar{X} = 2.81$) รองลงมาคือไม่มีวารสารฉบับที่ต้องการในห้องสมุด ($\bar{X} = 2.78$) และวารสารส่วนใหญ่ชำรุด ($\bar{X} = 2.71$) ตามลำดับ การที่ห้องสมุดไม่ได้จัดทำคู่มือช่วยค้นบทความจากวารสารอาจเป็นเพราะเจ้าหน้าที่ของห้องสมุดมีเวลาไม่เพียงพอเนื่องจากต้องทำงานหลายอย่างในห้องสมุด ซึ่งปัญหานี้ตรงกับปัญหาที่พบในงานวิจัยของ สมบูรณ์ สิงขมานันท์ ส่วนปัญหาที่นักเรียนประสบน้อยคือ วารสารเก่าล้าสมัย ($\bar{X} = 2.59$) วารสารภาษาไทย และวารสารภาษาต่างประเทศมีไม่เพียงพอ ($\bar{X} = 2.59$)

และ $\bar{X} = 2.58$) แสดงว่านักเขียนพอใจกับจำนวนวารสารที่มีอยู่ในห้องสมุด ซึ่งแตกต่างจากการวิจัยของสมชัย ยุติธรรม เรื่อง "การสำรวจห้องสมุด ศึกษาปัญหา ความต้องการ และทัศนคติของครูและนักเรียนที่มีต่อห้องสมุดโรงเรียนมัธยมวิสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2513" ซึ่งพบว่าวารสารส่วนใหญ่ชำรุด และจำนวนวารสารที่มีอยู่ยังไม่เพียงพอกับความต้องการ

4. ปัญหาด้านการใช้หนังสือพิมพ์ นักเรียนประสบปัญหาเพียงประการเดียวที่สำคัญในการใช้หนังสือพิมพ์คือ ไม่มีหนังสือพิมพ์ฉบับย้อนหลังไว้ให้บริการ ($\bar{X} = 2.65$) การที่นักเรียนประสบปัญหาในการใช้หนังสือพิมพ์เพียงประการเดียวอาจเป็นเพราะหนังสือพิมพ์มีราคาถูก ดังนั้นห้องสมุดจึงมีหนังสือพิมพ์หลายฉบับให้เลือกอ่าน แต่การที่ห้องสมุดไม่มีหนังสือพิมพ์ฉบับย้อนหลังไว้ให้บริการอาจเนื่องมาจากปัญหาด้านการจัดเก็บเพราะหนังสือพิมพ์มีรูปเล่มที่เปื่อยเนื่องในการจัดเก็บเนื่องจากห้องสมุดโรงเรียนมัธยมส่วนใหญ่มีขนาดเล็ก บางแห่งก็คิดแปลงห้องเรียนมาใช้เป็นห้องสมุด

5. ปัญหาด้านการใช้จุลสารและกฤตภาค นักเรียนประสบปัญหาการใช้ทรัพยากรห้องสมุดประเภทนี้ในระดับปานกลางทุกปัญหา และปัญหาที่นักเรียนพบมากที่สุดคือ ไม่มีคู่มือช่วยค้นหาข้อมูลจากจุลสารและกฤตภาค ($\bar{X} = 3.02$) รองลงมาคือ การจัดเก็บยากแก่การค้นหา ($\bar{X} = 2.87$) และไม่มีจุลสารและกฤตภาคในหัวข้อที่ต้องการ ($\bar{X} = 2.80$) ตามลำดับ จากผลการวิจัยสรุปได้ว่านักเรียนประสบปัญหาในการใช้ทรัพยากรห้องสมุดประเภทนี้มากกว่าการใช้ทรัพยากรห้องสมุดประเภทอื่น ๆ

6. ปัญหาด้านการใช้สารสนเทศ นักเรียนประสบปัญหาการใช้ทรัพยากรห้องสมุดประเภทนี้มากที่สุด คือ จำนวนสารสนเทศที่ไม่เพียงพอ ($\bar{X} = 3.13$) รองลงมาคือ ไม่มีสารสนเทศในเรื่องที่ต้องการ ($\bar{X} = 2.94$) และไม่มีคู่มือช่วยค้นหาข้อมูลจากวัสดุเหล่านี้ ($\bar{X} = 2.92$) จากผลการวิจัย พบว่านักเรียนประสบปัญหาการไม่มีคู่มือช่วยค้นหาข้อมูลจากทรัพยากรห้องสมุดในการใช้ทรัพยากรห้องสมุดที่ไม่ใช่หนังสือ เนื่องจากเจ้าหน้าที่หรือบรรณารักษ์มิได้จัดทำคู่มือช่วยค้นหา จึงทำให้นักเรียนไม่ได้รับความสะดวกในการใช้ทรัพยากรห้องสมุดเหล่านี้ และอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้นักเรียนไม่ใช้บริการเหล่านี้ ดังที่ปรากฏในผลการวิจัยเกี่ยวกับสาเหตุของการไม่ใช้บริการต่าง ๆ ของห้องสมุด

7. ปัญหาด้านการให้บริการห้องสมุด จากปัญหาด้านการให้บริการนักเรียนประสบปัญหาด้านการให้บริการห้องสมุดมากที่สุด คือ เวลาเปิดทำการของห้องสมุดน้อยเกินไป ($\bar{X} = 3.36$) สาเหตุที่นักเรียนประสบปัญหานี้เพราะนักเรียนไม่มีเวลาว่างระหว่างเวลาเรียนพอที่จะมาใช้ห้องสมุดได้ ส่วนเวลาที่ห้องสมุดเปิดทำการหลังจากเลิกเรียน หรือก่อนเข้าเรียนก็มีเพียงเล็กน้อย และเป็นเวลาที่นักเรียนค้างก็มาคอยรับบริการทำให้นักเรียนรู้สึกที่ไม่สะดวกในการใช้ ส่วนปัญหาที่นักเรียนประสบรองลงมาคือ จำนวนหนังสือที่ให้ยืมออกน้อยเกินไป ($\bar{X} = 3.25$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักเรียนต้องการข้อมูลจากหนังสือหลาย ๆ เล่ม เนื่องจากวัตถุประสงค์ในการอ่านของนักเรียนส่วนใหญ่ก็คือเพื่อเขียนรายงาน ดังนั้นการที่นักเรียนยืมหนังสือได้ครั้งละ 1 - 2 เล่ม ย่อมไม่เป็นการเพียงพอกับความต้องการ ปัญหาที่นักเรียนประสบมากเป็นอันดับสามคือ ระยะเวลาในการให้ยืมออกน้อยเกินไป ($\bar{X} = 3.18$) จากผลการวิจัยเกี่ยวกับจำนวนหนังสือทั้งวิชาการและบันเทิงคดีที่นักเรียนอ่านใน 1 เดือน ปรากฏว่านักเรียนอ่านหนังสือเพียงบางส่วนของเล่ม อาจเป็นเพราะว่านักเรียนมีเวลาว่างจากการเรียนและการทำงานที่ได้รับมอบหมายมาน้อยทำให้ไม่มีเวลาจะอ่านหนังสือให้จบเล่มซึ่งสอดคล้องกับปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาในการให้ยืมออกน้อยเกินไป ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มุญเริญ จันทศรีคำ เรื่อง "การศึกษาปัญหาความคิดเห็น และความต้องการของครู และนักเรียนที่มีต่อห้องสมุดโรงเรียนมัธยมแบบประสม" ส่วนปัญหาที่นักเรียนประสบในระดับน้อยคือ ไม่ทราบวิธีใช้ตู้บัตรรายการ ($\bar{X} = 2.38$) ไม่ทราบว่าในห้องสมุดให้บริการใดบ้าง ($\bar{X} = 2.35$) เจ้าหน้าที่ไม่เต็มใจบริการ ($\bar{X} = 2.50$) และไม่ได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ ($\bar{X} = 2.57$) จากผลการวิจัยครั้งนี้อาจกล่าวได้ว่านักเรียนส่วนใหญ่ยังคงประสบปัญหามากมายหลายประการในการใช้ทรัพยากรห้องสมุด และการให้บริการห้องสมุดในระดับมากน้อยต่างกันไปตามประเภทของทรัพยากรห้องสมุดและบริการ อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่นักเรียนประสบมากก็คือ ปัญหาด้านจำนวนของทรัพยากรห้องสมุด ประเภทหนังสือ และวัสดุทัศนวัสดุที่มีอยู่ไม่เพียงพอต่อความต้องการดังที่ปรากฏอยู่ในผลงานวิจัยหลาย เรื่องที่ผ่านมา ส่วนปัญหาอื่น ๆ เช่น เสียงรบกวนจากภายนอก ห้องสมุดคับแคบ อากาศในห้องสมุดร้อนอบอ้าว ก็คล้ายคลึงกับผลการวิจัยของ รัชพร ชังธาดา เรื่อง "การดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกองโรงเรียนรัฐบาล กรมวิสามัญศึกษาในส่วกลาง ปีการศึกษา 2512" และสมบุญผ่อง คิงขมานันท์ เรื่อง "การศึกษาสภาพห้องสมุดโรงเรียนราษฎร์ระดับมัธยมศึกษาในส่วกลางที่อยู่ในเครือคริสตศาสนา ปีการศึกษา 2513"

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึงการใช้ทรัพยากรห้องสมุด ความต้องการ และปัญหาในการใช้ทรัพยากรห้องสมุดของนักเรียนโรงเรียนมัธยม จึงขอเสนอข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการจัดบริการ และการดำเนินงานห้องสมุดให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุดดังนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ห้องสมุดสามารถนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการของบประมาณสำหรับจัดหาทรัพยากรห้องสมุดประเภทและหมวดวิชาต่าง ๆ ที่นักเรียนมีความต้องการมากขึ้น
2. ห้องสมุดสามารถนำผลการวิจัยในส่วนที่ว่ายังมีนักเรียนเป็นจำนวนน้อยมากใช้บริการต่าง ๆ ที่ห้องสมุดจัดเตรียมไว้มาเป็นแนวทางในการพิจารณาหาทางส่งเสริมให้นักเรียนได้เล็งเห็นและเข้าใจถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากบริการเหล่านั้น
3. ห้องสมุดสามารถนำปัญหาและข้อเสนอแนะต่าง ๆ มาศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของห้องสมุดให้สนองความต้องการของนักเรียนได้เหมาะสมยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะต่อบรรณารักษ์

1. ควรขยายเวลาเปิดทำการในตอนเย็น เพื่อให้นักเรียนจะได้มีเวลาในการใช้ห้องสมุดมากขึ้น
2. ควรเพิ่มจำนวนหนังสือในการให้ยืมแต่ละครั้งให้มากขึ้น เพื่อให้นักเรียนจะได้ค้นคว้าหาความรู้ได้กว้างขวาง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาถึงการใช้ทรัพยากรห้องสมุดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมในกลุ่มโรงเรียนอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบการใช้ทรัพยากรห้องสมุดของนักเรียนโรงเรียนมัธยมในแต่ละกลุ่ม
2. ควรศึกษาทรัพยากรห้องสมุดเกี่ยวกับประเภท หมวดวิชา และจำนวนของทรัพยากรห้องสมุด เปรียบเทียบกับหลักสูตร เพื่อจะได้จัดบริการให้สอดคล้องและเหมาะสมกับความต้องการของผู้ใช้